
Warszawa 10.06.2019

Dr hab. Dorota Optułowicz-McQuaid
Prof. ASP
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Grafiki

*Recenzja sporządzona dla potrzeb Rady Wydziału Sztuk Pięknych, Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika w Toruniu, w związku ze wszczęciem postępowania o nadanie
stopnia naukowego doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie
sztuki piękne Pani magister Agacie Ciesielskiej-Shoukun.*

I DANE PERSONALNE I ŻYCIORYS

Pani Agata Ciesielska-Shovkun urodziła się w Bydgoszczy 1990 roku. Ukończyła Państwową Ogólnokształcącą Szkołę Sztuk Pięknych im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy.

W czasie studiów przez rok była na wymianie w ramach Erazmusa w Wielkiej Brytanii.

Dyplom magisterski otrzymała w specjalizacji grafika artystyczna w 2014 roku za który dostała wyróżnienie na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Jej dyplom został również uhonorowany Medalem Tymona Niesiołowskiego za najlepszy dyplom artystyczny.

W latach 2015- 2019 podjęła i ukończyła studia doktoranckie w zakresie sztuk plastycznych na Wydziale Sztuk Pięknych, UMK Toruń.

W czasie Studiów Doktoranckich ukończyła w 2016 roku podyplomowe studia: Przygotowania Pedagogicznego na Wydziale Pedagogicznym UKW w Bydgoszczy i Podyplomowe Studia Edukacji Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej w TWP oddział w Bydgoszczy.

Pogłębiła również swoją wiedzę o sensoplastyce, kończąc kurs kwalifikacyjny wstępny I stopnia w Inkubatorze Twórczości w Łodzi, jak również metodykę dla nauczycieli szkół artystycznych w Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie.

Brała udział w licznych warsztatach:

- 2013 Międzynarodowe warsztaty artystyczne: *Complete printmaking technique in artistic print* z prof. Yuji Kobayashi Art University Tokyo
- 2014 Rezydencja artystyczna: London Printmaking Studio, UK
- 2015 Międzynarodowe warsztaty artystyczne: *Graphic in Space* z Prof. Kestutis Vasiliunas, Art University Wilno, w ramach warsztatów PATA w ASP Łódź
- 2016 Międzynarodowe warsztaty artystyczne: *Druk na tkaninie*, z prof. Krystyna Czajkowska, PATA, Łódź
- 2018-2019 Kurs kwalifikacyjny: *Metodyka przedmiotu podstawy projektowania, techniki druku artystycznego*, CEA, Warszawa
- 2019 Warsztaty: Mokulito ZSP, Bydgoszcz

Po uzyskaniu dyplomu pracuje jako grafik freelancer w latach 2014- 2015.

Od 2015 r. została pracownikiem Zespołu Szkół Plastycznych im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. Prowadzi tam zajęcia z Podstaw Projektowania i Technik Druku Artystycznego w pracowniach Litografii i Wypukłodruku.

Podjęła pracę w niepublicznym przedszkolu „Tęcza” w Bydgoszczy.

Zatrudniona zostaje również od 2016 roku jako nauczyciel przedmiotu w Szkole Policealnej Nova oddział w Bydgoszczy.

II AKTYWNOŚĆ ARTYSTYCZNA I OSIĄGNIĘCIA DOKTORANTKI

Jest autorką jedenastu wystaw indywidualnych w kraju oraz uczestniczką czterdziestu wystaw zbiorowych w kraju i zagranicą, w tym, między innymi, w Portugalii, Bułgarii, Argentynie, Danii, Litwie, Irlandii, Krakowie, Kaliszu, Gdańsku, Katowicach, Opolu i Warszawie.

Jej prace można znaleźć w katalogach:

- 2015 *14th Lessedra World Art Print Annual, Mini Print 2015*, Bułgaria, katalog z wystawy, s. 14
- 2015 *Wielość w jedności. Litografia i techniki druku płaskiego w Polsce po 1900 roku*, Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Wydawnictwo MOB, katalog z wystawy, s. 170-171
- 2015 *15th Lessedra World Art Print Annual, Mini Print 2015*, Bułgaria, katalog z wystawy, s. 27
- 2016 *6th Painting & Mixed Media Competition*, Sofia, Bułgaria, katalog z wystawy, s. 24
- 2016 *XIII International Ex Libris Competition*, Ruse, Bułgaria, katalog z wystawy, s. 45

W roku 2013/2014 zdobywa wyróżnienie za dyplom w zakresie Grafiki Warsztatowej i Medal prof. Tymona Niesiołowskiego za najlepszy dyplom artystyczny z litografii zatytułowany „Anatomia Grzechu”.

W 2017 r. otrzymuje Stypendium Rektora UMK w Toruniu.

Szczegółowy wykaz aktywności i osiągnięć zawarty jest w dokumentacji doktorantki i jak na tak krótki okres od uzyskania dyplomu, oceniam go bardzo wysoko. Aktywność twórcza związana z licznymi wystawami i konkursami w których bierze udział przynosi zapewne wiele korzyści w samodzielnej pracy dydaktycznej.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna na macierzystej Uczelni świadczy o dużym zaangażowaniu.

Doktorantka w ramach praktyk studiów doktoranckich współprowadziła lub prowadziła zajęcia z Litografii i Grafiki Warsztatowej dla drugiego roku. Współpracuje z Galerią Zakładu Grafiki WSP UMK w Toruniu. Od 2016 koordynuje projekt Potęga Małej Formy. Jest również zaangażowanym pracownikiem Zespołu Szkół Plastycznych im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, gdzie prowadzi warsztaty litograficzne i druku wypukłego. Szczegółowy wykaz znajduje się w dokumentacji.

III OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ I DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

„Często zastanawiałam się, czy intymność człowieka we współczesnym świecie jest tematem, który warto poruszać. Moje obawy związane były z przekonaniem, iż w dobie Internetu i portali społecznościowych, trudno utrzymać balans pomiędzy tym, co prywatne, a tym, co publiczne. Poszukując odpowiedzi na pytanie, czy w dzisiejszych czasach intymność nie jest jednak duchem poprzedniego wieku, postanowiłam zaryzykować i zgłębić temat w ramach pracy doktorskiej.”

Po tych słowach zastanawiałam się, jak doktorantka poradzi sobie z tak celnie sformułowanym, chociaż nie nowatorskim tematem. Intymność jest przeddefiniowana w kontekście dzisiejszych mediów, a jeszcze bardziej w dobie „big data” – ogromu danych o nas przechowywanych i dostępnych gdzieś w pamięci sieciowej, z której można złożyć miejscami szczegółowy a miejscami niepełny portret każdego z nas.

Nasze maile, myśli, uczucia – nawet jeśli ich nie pokazujemy na ekshibicjonistycznych portalach społecznościowych – powierzamy jednak wcale nie tak ulotnemu medium, jak nam się zdaje, a właściwie wielości mediów, nad którymi mało i rzadko panujemy. Jak się ma ta rzeczywistość do powiązanych sznurkiem paczuszek ręcznie pisanych listów, schowanych w naszych biurkach?

Zainteresowanie Pani Agaty człowiekiem pojawiło się już przy tworzeniu dyplomu magisterskiego w cyklu grafik „Siedem grzechów głównych”, który został wykonany w pracowni litografii pod kierunkiem prof. Piotra Gajowego.

Można by rzec, iż po diagnozie stanu kondycji gatunku ludzkiego, doktorantka przeszła do gruntownej analizy konkretnych przypadków. Zajęła się portretem prywatnym jako najbardziej interesującym. Rozważania dotyczą „universum człowieka” jako makrokosmosu. Makro czy mikro? Wewnątrz jednostki, raczej mikro. „Mikrokosmos” podkreśla indywidualność, a „makro” jest jeden.

Jednak mamy tu do czynienia raczej z celowym sformułowaniem. Czy każdy z nas nie jest w obecnym cyberswiecie dla siebie i dla innych makrokosmosem? Bo cóż dają nam wszelakie media? – z jednej strony poczucie wspólnoty w określonych grupach, a na drugiej samotność i poczucie całkowitego wyobcowania. Indywidualizm jako metoda wychowania i nauczania powoduje trudności w zrozumieniu odmiennych wszechświatów. Oczywiście, pamiętając naszą historię, z myślenia wyłącznie zespołowego nic dobrego też nie wyszło. Może warto pamiętać o Arystotelesowskiej zasadzie „złotego środka”. Dzięki takiej postawie, człowiek potrafi odnaleźć i docenić szczęście, będąc przygotowanym na wszelkie przeciwności losu.

Może te rozważania za bardzo odbiegają od pracy Pani Agaty, ale widać, że poruszając tak istotne tematy, doktorantka sama prowokuje do dywagacji. Ta chęć do podejmowania rozmowy z rozprawą doktorską jak i z dziełem (co nastąpi później) wydaje się być immanentną cechą dobrego doktoratu.

Przegląd literatury zawarty w pracy, zarówno językoznawczej jak i socjologicznej, jest interesujący, zwarty i skoncentrowany na pytaniach i tezach doktorantki, co nie mogło być łatwe.

Niebezpieczeństwo „rozpełnienia się” przeglądu i dyskusji jest przy takich tematach poważnym problemem. Doktorantka wykazuje sporą dyscyplinę intelektualną.

„W swoich rozważaniach artystycznych staram się poruszyć kwestię intymnego wewnętrznego dialogu. Podzielam jednak pogląd M. Musiała, że relacja z samym sobą jest raczej podświadoma i nie jesteśmy w stanie jej dokładnie zanalizować.”

Doktorantka na podstawie Davida Hume’a *Traktat o naturze człowieka*, gdzie znajdujemy karuzelę uczuć, nastrojów i impulsów, szukając swojego „ja” (które na dodatek zmienia się wraz z upływem lat i doświadczeń), dochodzi też do wniosku niewymierności badań wewnętrznego dialogu. Jako recenzentka cieszę się, że tak jest. Bowiem rozmawiając, pisząc, tworząc prace na tak delikatny i osobisty temat jakim jest intymność, trzeba rozglądać się uważnie gdzie jest granica, za którą intymność przestaje być intymnością.

Zaproszenie do projektu znajomych, którzy są bohaterami zdjęć, nagraniem z nimi rozmów, a na koniec zaproszenie nas jako widzów stanowią ciekawą trzystopniową kombinację poziomów intymności.

Doktorat obejmuje prace portretowe wielkoformatowe i – dla kontrastu – niewielkie rozmiarowo prace przedstawiające trzy cykle: *Intymne kompozycje*, *Portrety* i *Intymne pejzaże*. W pracy pisemnej, możemy zapoznać się bardzo szczegółowo z metodą pracy doktorantki, zarówno metodycznej jak i warsztatowej. Omówienie tych części jest sumienne, wyczerpujące i profesjonalne. Pozwala to na uczestnictwo odbiorcy w procesie twórczym. W katalogu znajdujemy również dokumentację fotograficzną obejmującą czteroletnią pracę nad cyklem.

Prace fotograficzne kandydatki ze wielokrotnie naświetlanymi, częściowo ukrytymi twarzami, połączone z krótkimi wywiadami tak charakterystycznymi dla współczesnych mediów, z pozornie banalnymi, a bardzo celowo wybranymi pytaniami, prowadzi odbiorcę do dalszych pytań. Pytań pogłębiających i rozbudowujących tytułu „Wejrzyj we mnie”.

Tak właśnie myślę o przedmiocie doktoratu „Into-me-see”. Tytułowy wgląd w osobowość, w ludzkie motywacje, pragnienia, grzechy jest dynamiczny, zmienia się w zależności od portretowanej osoby. Do każdego dopasowuje odpowiednie podłoże dla druku cyfrowego. Mamy więc druk na dibondzie, płycie, szkle akrylowym, druk soczewkowy, a nawet neon. Ten ogromny materiałowy rozrzut, choć w pierwszej chwili zaskakujący, broni się podejściem doktorantki do jak największej indywidualizacji portretowanych osób. Mimo podobieństw anatomicznych, to właśnie różnice nas bardziej charakteryzują.

Pani Agata z ogromnym szacunkiem i ciepłem odnosi się do uczestników projektu. W pracach czuje się wnikliwą analizę materiału filmowego i stworzenie jak najlepszej wersji artystycznej portretu indywidualnego. Osoby portretowane wykazały ogromne zaufanie do doktorantki,

dopuszczając ją do swojej strefy intymności. Wynika to zapewne z ogromnej empatii twórcy. W jej pracach nie ma chęci oceny czy ośmieszania. Znajdujemy w nich chęć dotarcia do prawdy o Baśce, Mikołaju, Reginie czy Asi.

Decyzja o gamie walorowej użytej w zdjęciach wydaje się trafną. Pozwala ona skupić się i lepiej dotrzeć do delikatnej materii intymności.

„[N]ie zawsze jest ona taka jawna, jak się wydaje,” pisze doktorantka. „Pewne aspekty intymności można odzwierciedlić tylko i wyłącznie poprzez uchwycenie odpowiedniego momentu i zapisanie go w formie artystycznej.”

To, że pewne aspekty każdej formy intymności są odporne na czas i media – to bardzo pozytywne spostrzeżenie i warte podkreślenia.

Dyptyk *Baśka I* i *Baśka II* przedstawia najbardziej „nagą” i pewną siebie intymność. Przy zastosowaniu techniki druku proponowanej przez autorkę a także pokazania dyptyku, mamy możliwość odkrycia ciała i ducha.

Mikołaj jako „bezcieleśność” jest nie tylko obserwatorem ale i lustrem świata. Zadaje pytanie, czy możemy się tylko w nim przejrzeć, czy dokonuje się aneksja bez naszej zgody?

Regina wykazuje mądrość, doświadczenie życiowe i odchodzące pomału wspomnienia – nasze wspomnienia.

Anton czujnie odwraca głowę za idącym. Obserwuje nas z ciekawością, a może też z obawą?

Abdoulaye pozostaje w ciemności, ale świeci wewnętrznym światłem.

Konstantin wylania się lub znika w chaosie.

Riccardo daje oznaki trudności w odnalezieniu swojego „ja”.

Aśka pojawia się za bezpieczną „szybą” z wody, dającą poczucie dystansu.

Te indywidualne portrety dają możliwość pokazania szerszego spectrum nas samych. Okazuje się bowiem, że w tych naszych intymnościach mamy podobne doświadczenia, chociażby z poznania podobnych Mikołajów czy Basiek.

„Zajrzyj do mnie” jest zwrotem oznaczającym zaproszenie do odwiedzin. W kontekście intymności – od łacińskiego słowa *intimus*, oznaczający wewnętrzny, najgłębszy – zwrot „wejrzyj we mnie” lepiej oddaje ideę, jaka przyświecała doktorantce.

Ten dualizm świata wewnętrznego i świata fizycznego (dom-ciało) jest moim zdaniem elementem przewijającym się przez prace artystki.

Co oferuje nam twórczość Pani Agnieszki to prace różniące się zabiegami formalnymi, nasycone uczuciami i tajemnicą intymności. Poznajemy artystkę wrażliwą i dociekliwą, docierającą do pokładów psychiki człowieka. Poruszając trudne tematy. Z doświadczeniem warsztatowym i nie bojącą się eksperymentować.

IV KONKLUZJA

Po przeanalizowaniu dorobku artystycznego i rozprawy doktorskiej oraz pracami „IN-TO-ME-SEE – czyli zajrzyj do mnie”, realizowanej pod opieką promotorską dr hab. Marka Zajko, profesora UMK, z pełnym przekonaniem, że wyżej wymieniona praca stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje się ogromną wiedzą teoretyczną, spełniającą wymogi art. 16 ustawy z dn. 14.03.2003 roku (z późniejszymi poprawkami) o stopniach i tytułach w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie sztuki piękne, w pełni popieram wnioszek o nadanie stopnia doktora Pani Agaty Ciesielskiej-Shovkum.

